

Mīlestības noskaņās

Ināra Mūrmiece

Pēc 30 gadiem, kas pavadīti trimdā Vācijā, padomijā aizliegtā dziedātāja Larisa Mondrusa ieradusies Latvijā, lai te atkal kāptu uz skatuves un dziedātu. Dziedātāja uz Latviju atbraukusi kopā ar savu dzīvesbiedru Egilu Švarcu, bijušo Rīgas estrādes orķestra māksliniecisko vadītāju.

Ģimeniskās kopības gars

— Ar kādām izjūtām braucāt uz Latviju?

Larisa Mondrusa: — Latvija ir mana dzimtene, te es pavadīju bērnības gadus, te es gāju bērnudārzā, starp citu, latviešu dārzā. Latvija ir zeme, kur pagājusi mana jaunība, — uz Krieviju es aizbraucu tikai tad, kad Latvijā biju kļuvusi par māksliniecī. Latvijā ir zeme, kur es vienkārši ļoti ļoti jūtos.

Šurp es braucu ar lielu uztraukumu. Banāli varbūt izklausās, ja to saka skaļi, bet es ļoti mīlu savu dzimteni, mīlu Latvijas cilvēkus. Vācijā latviešu valodu dzirdu tikai izretis, un man šādā veidā rodas ilgas pēc latviešu valodas un cilvēkiem, kas tajā runā. Man viņu ārzemēs drusku trūkst. To es sāku aptvert tikai tagad, kad man paliek arvien vairāk gadu. Braucieni uz Latviju man vienmēr saistās ar lielu uztraukumu. Pavisam nesen, pirms diviem gadiem, Rīgā nomira mans tēvs. Pirms diviem mēnešiem — mamma... Un Latvijā, gadiem ritot, arvien mazāk paliek cilvēku, ar kuriem man ir tuvs sakars. Arvien mazāk paliek man mīlo cilvēku. Bet tik un tā, ierodoties Latvijā, katru reizi mani pārņem liels savilņojums. (Ar asarām acīs.) Dzimtenes savilņojums.

— Jūs esat Rīgas meitene. Vai ir kādas noteiktas vietas, kuras jūs sirds velk, kur kavējat atmiņas?

— Bērnībā dzīvojam Suvo-rova, tagadējā Marijas ielā. Atceros, mazotnē kājam apskrēju visu piestātes centru, piestādes es pazinu ļoti labi. Bet manas mīļākās atmiņas saistās ar Latvijas dabu. Mazotnē kopā ar tēvu mēs bieži braucām makšķerēt. Atceros braucienus uz Engures ezeru, tur aizņēmāmies laivu, pārnakšņojām sienā. Ārzemēs es visus šos gadus meklēju dabu, kas līdzinātos Latvijas dabai. Un atradu Francijā: tur aug priecies, ir pavēss ūdens... Cilvēks allaž meklē to, kas viņam tuvs kopš bērnības gadiem. Šo to viņš piemācās klāt, soļojot pa dzīvi, bet visu laiku nes sev līdz to, ko paņēmis no savas bērnības. Bērnības atmiņas paliek uz visu mūžu.

— Cik tālu pagātnē sniezas jūsu atmiņas?

— Skaidrāk sevi atceros pirmās skolas gados. Bet atmiņu arī laiku, kad biju pavisam mazina: sēdēju blakus mammai un viņa man mācīja dzejoļus. Toreiz vēl pat nedziedāju, čakli mācījos dzejoļus.

— Kādu pamatu jums veicāki devuši dzīvei?

— Kad biju bērns, manai mammai bija laiks ar mani nodarboties. Varbūt neērti teikt, bet, salīdzinot ar citiem, es biju talantīgs meitēns un droši

Larisa Mondrusa un Egils Švarcs. — Visus kopdzīves gadus mēs esam bijuši tāds mazs cietoksnītis pret ār pasauli, — atzīst Egils.

vien uz skatuves, publikas priekšā spēju vairāk nekā citi mana vecuma bērni. Toreiz skolā un bērnudārzā populāras bija dažādu tautu dejas — latviešu, krievu, ukraiņu... Es dejuju un mammi man šuva kostīmus.

Jau mazotnē, kad lasīju dzejas vai dziedāju dziesmiņas, mani ievēroja vairāk nekā manus vienaudzus. Un kopš bērnības es arī pati sāku just, ka droši vien mani kaut kas ir un ka to kaut ko vajag attīstīt tālāk. Kad sāku iet skolā, mamma man vairs nevarēja veļtīt tik daudz laika. Man paveicās, jo skolā man bija ļoti mūzikas skolotāji.

Jūs nevarat upurēt nākotni latviskuma dēļ. Par varēm latvieši, kaut postalās, — tas nekur neder! Tas nav mūsdienīgi, tas nav 21. gadsimts.

Mana mamma bija juriste, tēvs — taksometra šoferis. Tēta izglītību un visu dzīvi lielā mērā izjauca karš: viņš bija no pēckāra, kā mēdz teikt, zudušās paaudzes. Bet mans tēvs ļoti daudz dziedāja. Mēs trijā kopā ar vecākiem bieži dziedājām kādu dziesmu un — trijās balsīs. Es aizlīmēju, kā un kurā brīdī dziesmas pievienoties ar savu — mazāko, smalkāko balstiņu. Es jau toreiz iemācījies mūzikā pielāgoties; vienai balsij, otrai. To man iemācīja ģimenē, tālāk šo prasmi attīstīja bērnudārzā un skolā.

Tagad, lūkojoties pagātnē, es redzu, ka man bija ļoti svarīgas tās tradīcijas, kas valdīja mūsu ģimenē. Visi četri — es, brālīši, tētis un mamma — mēs bieži kopīgi pulcējāmies pie galda. Tagad šo tradīciju es cenšos uzturēt spēkā arī savā mājā. Manam dēlam Lorenam ir 21 gads. Kopā ar ģimeni pavadītais laiks cilvēka, jo īpaši gados jauna cilvēka, dzīvē ir ļoti svarīgs. Kaut vai tas, ka viņš sēž kopīgi pie galda, ēdot brokastis vai pusdienas, bet ka vispār sēž kopā un kopīgi kaut ko apspriež. Šīs ģimeniskās kopības gars. Katrs apspriedē ienes savas idejas, domas, pārdzīvojumus, viens domā tā, otrs — citādāk. Būtiski, ka vispār notiek domu apmaiņa. Tas nenozīmē, ka es griežtu, lai mans dēls domātu tieši tāpat kā es. Jā, šādā veidā, kas man piekrit, un strīdas: viņa uzskati, redz, atšķirīgo!

Svarīgi, lai ģimenē būtu savas tradīcijas, un manā ģimenē tās labās tradīcijas bija. Es savam vecākiem esmu ļoti pateicīga, ka viņiem vienmēr bija laiks, lai ģimī sakārtātu galdu, uz tā uzliktu puķes un pasēdētu kopā ar bērniem.

Es ļoti daudz palīdzēju savai mammai. Es viņai piedziņu 18 gados, viņa bija vēl pavisam jauns skuķis! Saprotami, ka viņai tolaik negribējās vienai rosiņas pa ķēķi, un, kad man bija septiņi vai astoņi gadi, es viņai visur palīdzēju. Mamma man ļoti daudz uzticēja. Pieskatīju arī mazo brālīti, vedu ārā pastaigāties un turēju aiz kapuces vai apkakles, lai nepaskrien zem mašīnas.

— Ja jums Latvijā ir brālīs, tad jau vēl ir pie kā braukt.

— Jā, viņš Latvijā dzīvo kopā ar ģimeni un man vēl ir viens ļoti tuvs cilvēks, pie kura braukt. Bet mums Latvijā ir daudz radu arī no Egila puses.

Modernais vai latviskais?

Egils Švarcs: — Ilgus gadus Latvijā vecākā paaudze ir teikusi: "Lai kā mums iet, taču mēs ceram, ka vismaz nākamajai paaudzei dzīve būs vieglāka." Šīs cerības visā aizvadītajā 20. gadsimtā tikušas piepildītas. Taču patlaban pienācis brīdis, kad vecākā paaudze ar daudz lielāku pašvērtību var teikt: "Mēs ceram, ka jaunajai paaudzei līdz ar valsts iestāšanos Eiropas Savienībā pavērsies nopietnas perspektīvas." Un šoreiz, esmu pārliecināts, šīs cerības netiks piepildītas. Citādi jau pavisam neērti būtu pensionāru priekšā un to cilvēku priekšā, kas visu dzīvi izdzīvojuši, es teiktu, arī daudz ko zaudējuši no savas dzīves tagad sagrātajā padomju impērijā.

Šodien vairs neviens nevar atņemt spēkus šai perspektīvai un cerībai, šodien tuvu ir brīdis, kad var teikt, ka šī cerība uz jaunatnes nākotni ir pamatota un piepildīsies.

Taču daudzi no tiem, kas savu dzīvi nodzīvojuši padomju sistēmā, baidās no tā, kas Latvijā ienāks līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā.

— Un vai te, jūsaprāt, arī nebūtu pamats saprātīgām bažām?

Daudzi no šodienas jauniešiem savu dzīvi vairāk saista ar Eiropu, nevis Latviju un sapņo par braukšanu pasaulē, kā tur vairāk pelnīt, vairāk sasniegt. Starp citu, Vācijā ir viena no labklājības valstīm, uz kurieni no Latvijas brauc visvairāk. Bet kas paliks Latvijā? Kas cels Latvijā?

— Tas, manuprāt, ir Latvijai nevis draudīgs, bet ārkārtīgi pozitīvs simptoms. Minhenē, kur mēs dzīvojam, ir pavisam neliela latviešu kopiena. Bija brīdis, kad šķita: šī latviešu sabiedrība izmirst, izsīkst. Bet pašlaik tā ir ārkārtīgi bagātinājusies, jo klāt nāk un ap to pulcējas tie jaunieši, kas te iebraukuši, kas Vācijā studē. Apmēram divas trešdaļas gan ir meitenes, trešdaļa — puņši. Meitenes kā vienmēr ir čaklākas... Dažas no viņām atbrauc *Au pair*, pēc tam paliek, sāk studēt. Dažas jau Latvijā nol-

uz Franciju, citi — uz Angliju. Eiropas Savienības zemēs šobrīd ir spēkā nosacījums, ka jaunam cilvēkam kādu laiku jāstudē arī ārzemēs.

Larisa Mondrusa: — Un tie latvieši, kas brauc studēt uz ārzemēm, agrāk vai vēlāk atgriezies atpakaļ. Un arī cilvēki no citām valstīm brauks šurp, atvērs uzņēmumus. Dzīve attīstīsies, ies uz priekšu.

— Un tad grībot negribot jādomā, cik latviska būs nākotnes Latvija.

Egils Švarcs: — Droši vien no viena procesa Latvijai neizdosies izvairīties — proti, ka latviešu tauta kaut kādā ziņā izšķīdīs ja ne Austrumu tautu, tad Rietumu tautu saimē. No tā laikam nevarēs izvairīties.

Latvijai tālākā perspektīvā jākļūst par augsti attīstītu, modernu valsti ar augstu iedzīvotāju intelīģences koeficientu, kvalificētu darbaspēku.

Tikai tad Latvija gūs panākumus nākotnes Eiropā, nākotnes civilizētā pasaulē. Ja nebūs nācijai pietiekami liels augsti izglītotu, augsti kvalificētu cilvēku skaits, tad neko nedos tas, ka viņi visi ir latvieši un dzied latviešu dziesmas.

Jūs nevarat upurēt nākotni latviskuma dēļ. Par varēm latvieši, kaut postalās, — tas nekur neder! Tas nav mūsdienīgi, tas nav 21. gadsimts. Svarīgāk, lai šai zemē, lai šai valstī — un Latvijā līdz ar iestāšanos ES un NATO arvien būs neatkarīga valsts — būtu augsts izglītības līmenis, intelektuālais potenciāls.

Demokrātijas pārpratums

— Uz Latviju ik pa laikam atbrauc noteikti Eiropas pārstāvji un pārmet, ka Latvijā ik kā netiekot ievērotas mazākumtautību tiesības. Lielās ES valstīs pārmet Latvijai to, ko, kā šķiet, pašas savas mājas ļi negrāsās ņemt nopietni.

Larisa Mondrusa: — Te, nenoliedzami, izpaužas Krievijas un paša Putina ietekme. Tāda ir politika! Latvijai ir ļoti svarīgi, lai tās kultūra un valoda paliek tādas pašas situācijā kā patlaban.

Tas, ka pulciņš krievu bērnu klaiņā, ka grīb arī turpmāk mācīties krievu valodā, man šķiet pilnīgi absurds! Kāpēc lai Latvijā

Mēs kopdzīves laikā vienkārši piepildījām viens otru. Mums tomēr ir bijusi tā lielā mīla...

nebūtu tāpat kā Vācijā: tur dzīvoju, man taču jārunā vāciski. Un, ja mans dēls, piemēram, būtu tikko kā atbraucis uz Vāciju, viņam tik un tā pilnīgi visus vidusskolas eksāmenus vajadzētu likt vācu valodā. Viņam neviens neatļautu ne 40, ne kaut vienu procentu eksāmenā likt latviešu vai krievu valodu. Un Vācijā visi to uzver kā pašsaprotamu principu.

Saprotu, ka vecākajai krievu paaudzei ir grūtības ar latviešu valodu, jo viņi jau kopš veciem laikiem auguši ar principu: krievu valoda padomijā ir galvenā un latvieši tāpat visi māk runāt krieviski...

Manuprāt, krievu valodai Latvijā nav nekādas nākotnes un tiem krieviem un iebraucējiem procesiem. Tas ir sarežģīts moderns virziens. Arī Vācijā, ja jauns cilvēks cenšas sev dzīvē nodrošināt kādu perspektīvu, viņš brauc studēt uz ārzemēm. Daudzi viņa vienaudži izvēlējušies braukt mācīties

« Turpinājums no 9. lpp.

Un viņu bērniem Latvijā bez latviešu valodas nav nākotnes. Jo agrāk bērni sāks mācīties latviešu valodu, jo agrāk sāks liet latviešu bēmu darbus, jo mazāk viņiem būs grūtību nākotnē. Un, ja to izprot, tad cilvēkam kļūst skaidrs, ka nevaļagiet demonstrēt pret latviešu valodu, ka visi šie piketi ir mīļi pret valsts valodu ir liela ačgārnība.

Egils Švarcs: — Bet tie pāries, situācija nomierināsies.

Mēs nevaram pieņemt demokrātiju un nepieņemt tās ēnas puses. To var saukt arī par demokrātijas pārpratumu, jā.

Civilizētai pasaulei šobrīd ir ļoti lielas problēmas gan ar Irākas karu, gan ar situāciju Kosovā, gan vispār ar terorismu tieši demokrātisko pamatpostulātu dēļ. Viens no šiem pamatpostulātiem ir indivīda brīvība. Garantēt individuālo brīvību un tajā pašā laikā izsekot, kurš arābs ir saistīts ar terorismu, —

Vācu TV šovā Larisa gatavo latviešu nacionālo ēdienu — piena sakņu zupu.

Berlīnē pieņēma likumu, ka sabiedriskos amatos — valsts dienestā, skolās, ministrijās, policijā — nedrīkst parādīties reliģiski simboli, islāmticīgām sievietēm aizliegts valkāt lakatus. Tagad skolās aizliedza arī krustus. Teiksim, policiste sievietē nedrīkst nēsāt redzamu uz kakla krustiņu. Tas viss ir aizliegts, lai būtu vienlīdzība.

Jūs pieminējāt skindhēdus un fašisma atdzimšanu. Šajā ziņā aktīvāki ir jaunieši un galvenokārt bijušās Austrumvācijas daļā, kur jauniešiem ir salīdzinoši zems izglītības līmenis, viņi nepabeidz skolas. Kur valda salīdzinoši liels bezdarbs. Tā, vārdu sakot, pirmkārt, ir sociāla problēma. Un tur, kur ir sociāla nestabilitāte, ir ļoti laba augsne nacionālajam ekstrēmismam. Tiem pušiem bieži vien vienkārtīgi nav ko darīt. Un tad viņi visi uzvelk vienādas zābakus...

Krievijā ir pilnīgi nozāģēta. Preses brīvība valsts attīstībai ir noteicošais apstāklis, varbūt pat vēl svarīgāks par Saemiu un valdību, pat par vēlēšanām. Vācijā masu mediji atklāj un uzvada gan politiskos, gan saimnieciskos skandālus, kukuļu nēšanu un došanu. Korupcijas atklāšanā Vācijā prese ir nepārvērtējama loma. Jums, žurnālistiem, jācinās par taisnību. Un šī cīņa nekad nebeigsies.

Uz jauna laikmeta sliekšņa

— Pēdējo 15 gadu laikā cilvēki Latvijā pieredzējuši divas laikmeta maiņas: padomju sistēmas sabrukumu un tagad ielešanu Eiropas Savienībā un NATO. Tā kā atkal dzīvojam uz jauna laikmeta robežšķirtnes.

Larisa Mondrusa: — Krievijā par Gorbačovu līdz pat šodienai jūngājas un uzskata viņu

ra tekstos vienmēr ir bijuši kādi — es gan negribu teikt: pretpadomju, drīzāk — nepadomju zemteksti un noskaņas. Tādas noskaņas visus padomju gadus bijušas visā latviešu tautā.

Larisa Mondrusa: — Cilvēki daudz dzīvoja ar zemtekstiem, zemtekstos.

Egils Švarcs: — Kad Rietumos nonācām latviešu emigrācijas sabiedrībā, es vienmēr sev jautāju, kāpēc es ar šiem cilvēkiem jūtos kaut kā īpaši tuvi. Esmu izglītojies Latvijā 50. gados un man paveicies, ka mani skolotāji no pamatskolas līdz pat konservatorijai bija 30. gadu cilvēki. To es sapratu tikai daudz vēlāk...

Larisa Mondrusa: — Lielā mērā varbūt tieši tāpēc, ka sabiedrība nebija brīva, cilvēki Latvijā un Maskavā kopumā šodien ir daudz kulturālāki nekā Vācijā. Cilvēki zemtekstus un isto dzīvi bija pieraduši meklēt kultūrā.

Mīlestības noskaņās

tā ir ļoti liela un sarežģīta pretruna. No vienas puses, mums Vācijā ir reliģiskā brīvība, tāpēc arī islāmā ir visas tiesības. Bet viņi zina, ka islāmticīgajiem Vācijā ļoti tuvu stāv arī teroristi, fanātiķi un islāma fundamentālisti, ka islāms ir ļoti politizēts. Tieši demokrātijas vājās puses pret to neļauj vērsties enerģiski. Jo politiķi Vācijā domā tā: "Var, protams, ieviest likumus, ar kuriem palīdzību varēs vieglāk kontrolēt tos, kas potenciāli apdraud mūsu valsti. Bet ja kādreiz pie varas nāks "kāds", līdzīgi kā pirms 60 gadiem? "Kāds", kas sākumā ļoti nevainīgi un demokrātiski tiek pie varas, bet tad uzreiz jaunprātīgi izmanto šos likumus?"

Tieši tā pati pretruna spēkā arī Latvijā. Latvijā krievi pašlaik ir minoritāte. Tie parlamenta deputāti, kas politiskos krievus aizstāv, ar to spekulē. Bet ar šo situāciju jātiek galā demokrātiskiem līdzekļiem. Mēs visi varam sašaut, ka viņi sūta bērnu demonstrēt pret latviešu valodu, bet jāsaprot viena no pietraiena lieta: demokrātijā prasa laiku. Izglītības likumi, kā jau Larisa teica, ir pieņemti pareizi. Mēs Minhenē runājām ar mums pazīstamiem krieviem par šo jautājumu. Viņi saka: "Bet mēs taču sūtam savus bērnus vācu skolā! Mēs nevaram pat iedomāties, ka mēs, dzīvojot Vācijā, prasītu, lai viņi ietu krievu skolā." Bet arī šeit, Latvijā, jau patiesībā vairākums krievu nav pret izglītību valsts valodā. Daudzi nožēlo, ka jūtas kā otrās šķiras cilvēki, jo nevar brīvi, bez akcenta sarunāties latviski un grib, lai viņu bērni gan varētu Latvijā justies brīvi.

Tieši valoda ir tā, kas šos cilvēkus atbrīvo. — Ja jūs veikt aptauju un sarakīnātu procentuāli, cik ir to, kas iet uz ielas un kas jūt tiem štabietim līdz... Piemēram, krievu jauniešiem, kas izlāvas studēt, jādomājas taču latviešu valodā! Tad viņi ir spiesti mācīties valodu.

Pēc valsts neatkarības atgūšanas salīdzinoši maz krievvalodīgi aizbrauca atpakaļ uz Krieviju, uz savām etniskajām zemēm. Viņi Latvijā jūtas materiāli labāk nodrošināti nekā Maskavā, apzinās, ka tie zināmā mērā dzīvo kā ārzemēs. Varbūt ne gluži kā Vācijā, bet

tomēr arī ne kā Krievijā un citās bijušajās padomju republikās.

Un braukt projām no Latvijas projām viņi negrib. To, patiesību sakot, savā sirdī taču viņi saprot, bet neatkarīgā Latvijā aizskarts viņu nacionālais "lielums". Nekādas viņu "tiesības" jau netiek aizskartas.

Un ir acīm redzami, ka aiz šiem piketiem līdz Maskavas roka.

Larisa Mondrusa: — Kā pienākas: pēc tradīcijas! (Smejas.)

Egils Švarcs: — Te gan ir viena nelāga sakrītība: demonstrācijas un Latvijas uzņemšana ES un NATO. Tas, ka Baltijas valstis iet NATO, Maskavai un noteiktiem krieviem Latvijā ir lielāks krupis norīšanai nekā izglītības likums. Skolēnu izvešana demonstrēt ir tikai viena tāda spēlīte — vairāk pret NATO nekā pret skolu likumu.

Ne lakats, bet politika

— Prasības pēc nulles pilsonības variantu oficiālā statusa krievu valodai, kas izskanēja, slēpjoties aiz krievu skolu aizsardzības lozunga, atklāj krievu daļas vēlmes, viņu nelojalo attieksmi pret valsti.

Egils Švarcs: — Tā ir dažu politiku spekulācija uz primitīviem cilvēku instinktiem. Krieviem Latvijā kļājas labāk nekā krieviem Krievijā un Latvijā patiesībā viņam ir labi, neviens viņu neapspiež. Bet atsevišķi

les. Tas jāsaprot, un no Eiropas Savienības puses Latvijai draudi šajā ziņā nenāk.

Lai cik tas būtu savādi, tieši nacionālais jautājums pēc komunisma sabrukuma radīja visas nesaskaņas un konfliktus. Paldies Dievam, Baltija no tā tika pasargāta. Bet ne visi pārējie. Piemēram, Čehija un Slovākija, valstis, kas pat nebija iekļautas Padomju Savienībā, sadalījās tikai tāpēc, ka Slovākijā pie varas bija Maskavas KGB pēcteči, un ir vēl šodien. Bet, ja Čehi to nebūtu ļāvuši, būtu zinācis varbūt pat militārs konflikts līdzīgi kā Balkānos.

— Kā Vācija risina nacionālās problēmas? Eiropa asus pārmēģumus raida arī Vācijas virzienā. Noteiktas problēmas Vācijas dzīvē saistītas ar turku iebrucējiem un citiem labklājības migrantiem. Vai nacionālais jautājums Vācijā saasinās vai, tieši otrādi, noklusē?

— Tas ir pareizs jautājums, jūs uzlikt pirkstu uz vaļējas brūces.

Es atkal te piesaukšu demokrātiju, cilvēktiesības un indivīda tiesības. Demokrātijā neļauj šos jautājumus pilnībā atrisināt.

Tas, ko Vācijā pašlaik prasa musulmaņi, faktiski ir kundzība svešā valstī. Tagad Vācijā jau divus gadus rit diskusija, lai aizliegtu skolās reliģiskos simbolus. Citādi pat vācu skolās turku izelsms skolotāja, kas ieguvusi augstāko izglītību, klasē nāk ar lakatu galvā.

Larisa Mondrusa: — Bet tas nav vienkārtīgs lakats, tā ir politika! Jo citu valstu musulmaņi tos, kas Vācijā aktīvi piedalās dažādos musulmaņu pasākumos un nēsā reliģiskos simbolus, dažādi atbalsta, maksā viņiem, palīdz viņu gimenēm. Tāpat kā Krievijā atbalsta noteiktus aktīvus krievus Latvijā.

Egils Švarcs: — Partijas cīnās cita pret citu un arī ar nacionālajiem jautājumiem saistītās problēmas cenšas izmantot savstarpējos cīņos. No otras puses, tauta ir ļoti antiāzerniecišķs noskaņojums un valdība drusciņ cenšas to turēt ārpus. Tik ekstrēmistiskūs izteicienus, kā atļājus Zirinovskis Maskavā, un tik ekstrēmistiskus izteikumus, ko publicē dažos Latvijas laikrakstos, Vācijā, neraugoties uz vislielāko mediju brīvību, gan neiespītu.

Bērniņā kopā ar brālī un vecākiem Rīgas centrā.

Bet, ja kāds pārdomā, tik vienkārši no šim organizācijām laukā netiek, jo to iekšienē pastāv terorisms.

— Zinācis pētījums, ka Latvijā sabiedrība ir viena no visieciņākajām Eiropā, taču, neraugoties uz to, gan Eiropa, gan pašmāju speciālisti te par varītēm cenšas veicināt iecietību. Skaidrs, ka iecietība ir laba un atbalstāma lieta. Bet ir arī noteikta robeža, kur iecietība jābeidzas: tur, kur mazākumtautība cenšas visai sabiedrībai uzliet šer izdevīgus, bet sabiedrībai nepieņemamas normas. Un tad pārleicīga iecietība nāk par jaunu pašai sabiedrībai. Šobrīd, šķiet, iznāk kā tieciena, ka gribam būt ticīgāki par pašu Romas pāvestu.

— Vāciski saka — tolerānce... Salīdzinot ar situāciju Vācijā, es teiktu tā: arī Latvijā vienmēr būs kāds, kas kaut ko nosoda. Tādu tolerānce ir absolūti nepieciešams priekšnoteikums civilizētas, demokrātiskas nācijas attīstībai. Jautājums tikai, cik tālu tolerānce var iet... Latvijas attīstībai izšķiroši ir tas, ka Latvijā pastāv masu mediju brīvība, kas Putina

teju par lielāko Krievijas ienaidnieku. Kad pēdējo reizi biju Maskavā un uzstājos tur kādā televīzijas raidījumā, pieredzēju, ka gan tie, kuriem ir nauda, gan tie, kuriem tās nav, vai vienā balsi apgalvo: "Gorbačovs pārdeva mūsu zemi, mūsu valsti!" Viņi nesaprot, ka Gorbačovs, vai pats to bija tā gribējis vai ne, iedeva brīvību daudzām valstīm. Bet šodienas Krievijā tādu personību kā Gorbačovs nerēd.

Egils Švarcs: — Runājot par to, vai cilvēka domāšana, dzīves uztvere tik ātri tiek visām laikmeta maiņām Latvijā līdzī, manuprāt, jāšķiro divu lielu grupu — padomju laika iebraucēju un latviešu — uzskati. Man šķiet, latvieši vienmēr, arī visos padomju laikos, bijuši eiropeiskāki, domās brīvāki. Bet iebraucējiem no padomju teritorijas dzīves uztverē padomiskās domāšanas paliekas ir krietni izteiktākas. To iebraucot Latvijā, var ievērot, to ļoti jūt.

Arī bijušais padomju sistēmas iespaids latviešu sabiedrībā pārsteidzoši arī mazinājies. Te atkal mūsu sarunā varētu atgriezties pie dziesmas, pie estrādes un vieglās mūzikas. Paula dziesmās un Pete-

Toreiz es arī nevarēju dziedāt visu laiku tikai un vienīgi par mīlestību, lai arī tāds bija mans plāns. Dziesmas par komjauniešiem, jauncelsmi man spieda un uzspieda.

Egils Švarcs: — Larisa Mondrusa Padomju Savienībā tajā laikā brīdī, kamēr viņa tur dzīdējās, bija liela zvaigzne. Es gribu teikt: nevis pateicoties padomju varai, bet tieši par spīti padomju varai. Viņai bija tik liela piekrišana tāpēc, ka viņas zemtekstos, viņas personībā bija kaut kas, kas nebūt negāja kopā ar valdošo ideoloģiju.

Un mēs šo ceļu izvēlējamies apzināti, mēs vienmēr gājām līdz robežai.

— Kāpēc izbraucāt no PSRS?

Larisa Mondrusa: — Jo mums toreiz nebija būt rietumnieciskiem. Mēs izbraucām ar Izraēlas vīzu, vēlāk pārcēlāmies uz Vāciju. Tas arī bija mūsu sākotnējais plāns. Mēs Padomju Savienībā negribējām kļūt par disidentiem: mums katram dota tikai viena dzīve... — Jūs kopā esat nodzīvojuši nedaudz vairāk kā 40 gadus.

Larisa Mondrusa: — Es domāju, mēs kopdzīves laikā vienkārši piepildījām viens otru. Kad apprecējāmies, es biju pavisam jauniņa, nemācēju īsti dziedāt, man nebija arī varbūt ļoti labas maksīnīeciskās gaumes. No Egila es ļoti daudz mācījos. Un vēlāk Egils man ļoti daudz palīdzēja, viņš bija labs mūziķis un komponists. Viņš man arī muzikālajā ziņā daudz deva: iemācīja uz skatuves vērtēt un nedaudz ierobežot savas emocijas, palīdzēja saprast, cik daudz šajā ziņā var atļauties un kur labas gaumes robežas tiek jau pārākdas. Egils man daudzus gadus bijis stingrs skolotājs. Vēlāk gan es jau pati jutu, ko uz skatuves darīt un ko labāk ne.

Egils Švarcs: — Mums tomēr ir bijusi tā lielā mīla... Lai arī palaikam runājam par sadzīves un maksīnīeciskām problēmām, tomēr cilvēciskās attiecības mūsu kopdzīvē laikam bijušas izšķirošas. Mēs vienmēr viens otram esam uzticējusies. Mūs saliedēja varbūt arī tas, ka praktiski visus kopdzīves gadus mēs abi esam bijuši līdz maza cietoksnīti pret ārpusauli. Visu, ko esam panākuši gan dzīvē, gan maksīnī, mēs varējām tikai abi kopā.